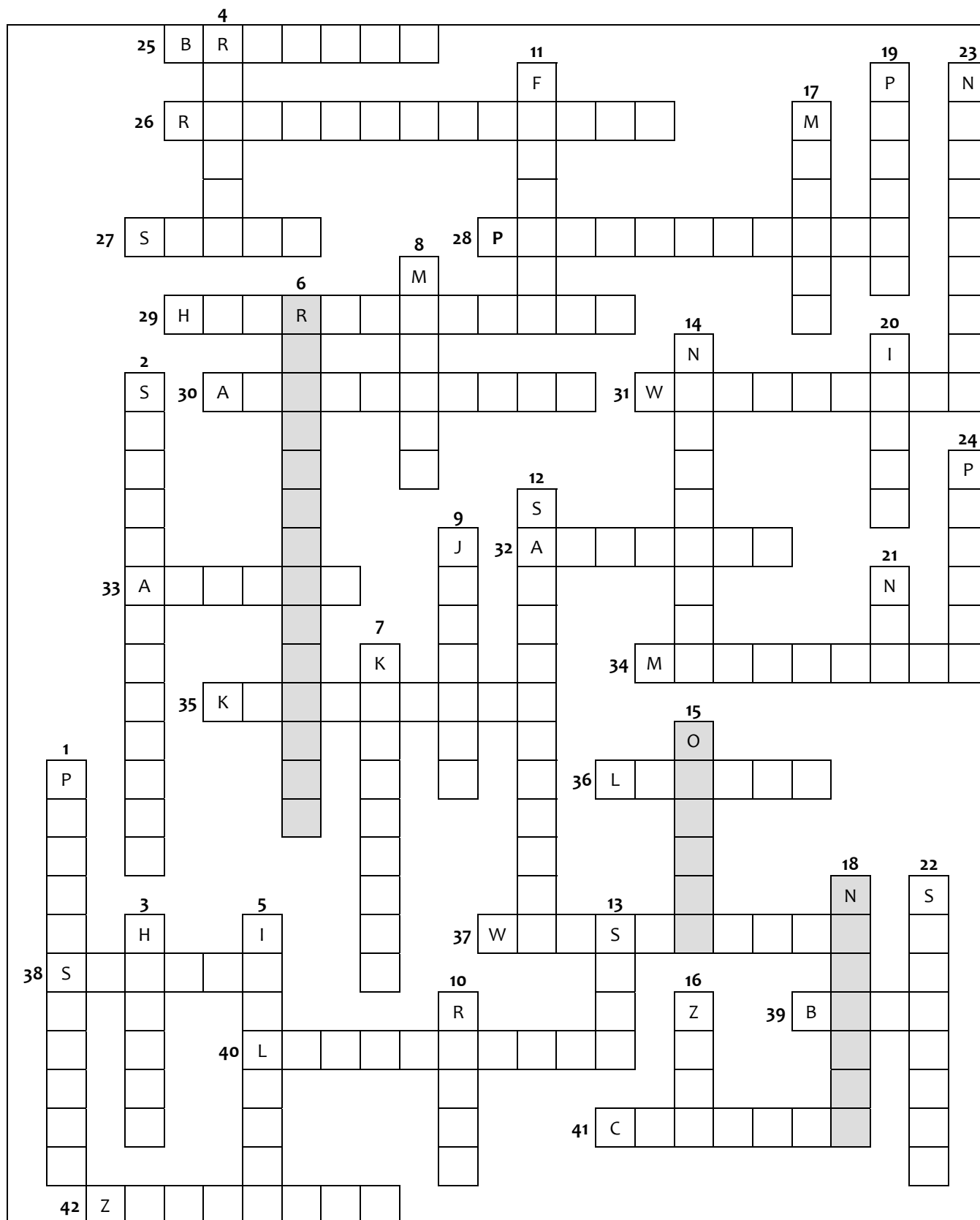

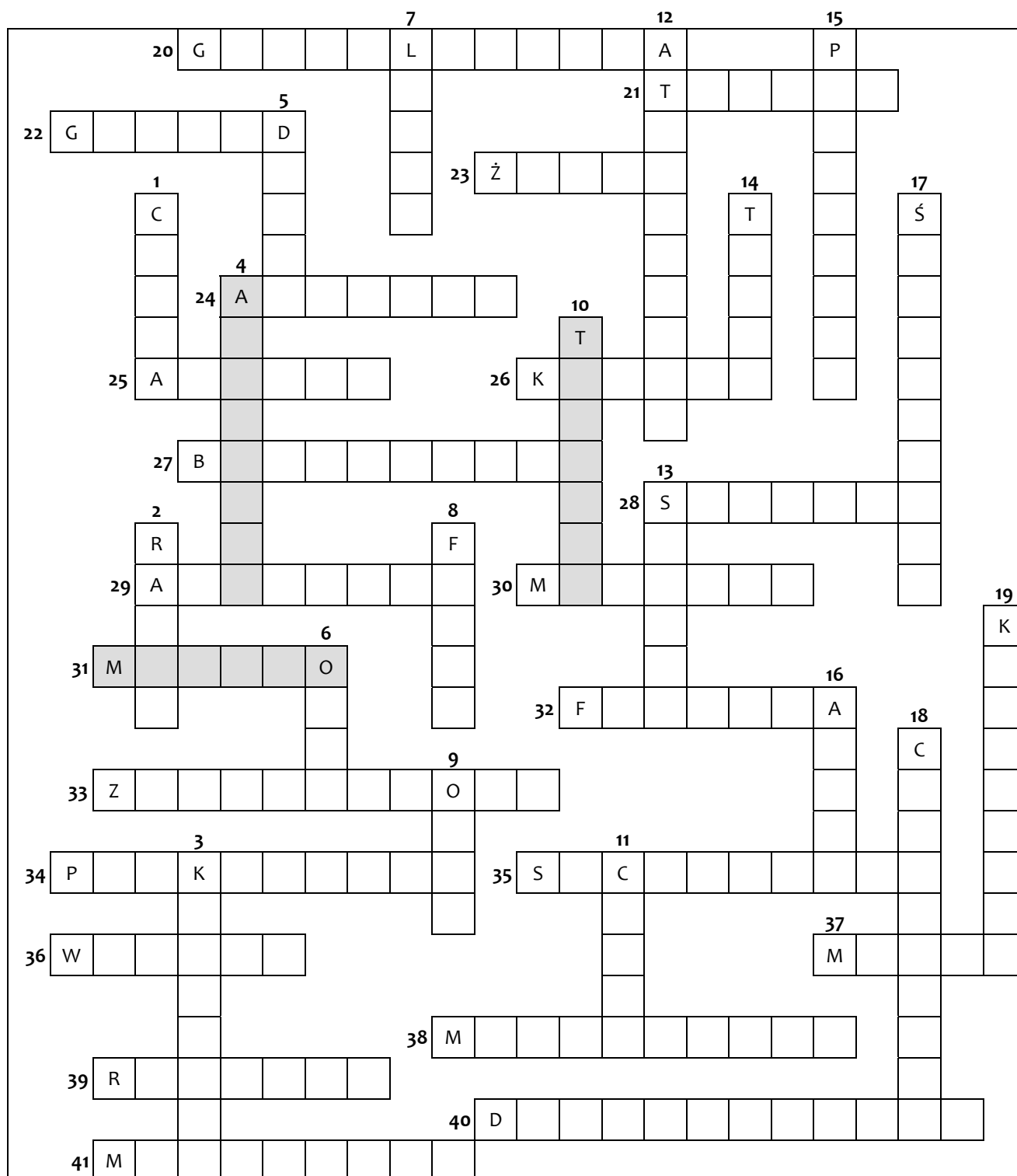
Państwo polsko-litewskie – Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVI w.

1. Religia wyznawana w XVI w. przez większość ludności ruskiej zamieszkującej południe i wschodnie tereny państwa polsko-litewskiego.
2. Dotyczyła Zakonu Krzyżackiego w Prusach w 1525 i w Inflantach w 1561 r.
3. Pierwszy elekcyjny władca Rzeczypospolitej (1573-1574), ostatni król Francji z dynastii Walezjuszów.
4. Charakter unii zawartej między Koroną Królestwa Polskiego a Wielkim Księstwem Litewskim w 1569 r.
5. Kraj, którego władca, wielki mistrz Gotard Kettler przeszedł na luteranizm i poddał go pod zwierzchnictwo Kr. Polskiego i W. Ks. Litewskiego.

6. Pierwsza część nazwy państwa polsko-litewskiego, które powstało w wyniku unii w 1569 r.
7. Województwo, które w 1569 r., razem z Podlasiem, województwami: wołyńskim, braćławskim zostało wcielone do Królestwa Polskiego.
8. Bitwa z Turkami w 1526 r., podczas której zginął Ludwik Jagiellończyk król Czech i Węgier.
9. Religia wyznawana przez ludność żydowską, określana również wyznaniem mojżeszowym.
10. Intelktualna stolica braci polskich, w której znajdowała się słynna, również za granicą, Akademia.
11. Był podstawą gospodarki polskiej w XVI w., do pracy na nich zobowiązani byli chłopci, będący własnością szlachty (również duchowieństwa), a ich produkcja (głównie zboże i bydło) przeznaczone było na sprzedaż.
12. Porozumienie – ugoda z 1570 r. między kalwinistami, luteranami i braćmi czeskimi mające na celu wspólne działanie na rzecz wolności religijnej i uzyskania równych praw z katolikami.
13. Składał się z króla, senatu (senatorów) i izby poselskiej (posłów), od 1569 r. jeden dla Polski i Litwy.
14. Konstytucja uchwalona przez sejm w 1505 r. za Aleksandra Jagiellończyka, ograniczająca władzę monarchy i magnaterii. Bez wspólnej zgody izby poselskiej (szlachty), senatu (możnowładztwa) i króla nie mogły zostać podjęte żadne decyzje dotyczące ustroju państwa.
15. Druga część nazwy państwa polsko-litewskiego, które powstało w wyniku unii w 1569 r.
16. Nazwa świątyni protestanckiej.
17. Nazwa świątyni wyznawców islamu, w tym Tatarów polskich – możemy ją zobaczyć w Kruszynianach i Bohonikach.
18. Część nazwy państwa polsko-litewskiego, które powstało w wyniku unii w 1569 r.
19. Pełnił funkcję interrexa podczas bezkrólewia.
20. Religia wyznawana przez Tatarów, Turków, Arabów. – islam
21. Wydarzenie określane jako św. Bartłomieja, podczas którego doszło w Paryżu do brutalnej rozprawy z hugenotami.
22. Świątynia ludności żydowskiej, określana również jako bożnica.
23. Edykt z 1598 r., gwarantujący hugenotom we Francji swobodę kultu religijnego, szkolnictwo i dostęp do urzędów państwowych.
24. Hołd lenny złożony w 1525 r. w Krakowie przez protestanckiego księcia Albrechta Hohenzollerna królowi Polski.
25. Unia zawarta w 1596 r. między hierarchią prawosławną a Kościołem rzymsko-katolickim, w wyniku której powstał Kościół grecko-katolicki.
26. Wywodzący się z Litwy ród magnacki, którego przedstawicielka Barbara została żoną króla Polski.
27. Przydomek Zygmunta, wielkiego księcia litewskiego (od 1506), króla Polski w latach 1507-1548.
28. Przymusowa, darmowa praca chłopów, wykonywana w gospodarstwach szlacheckich, królewskich i duchownych.
29. Zbiór praw – artykuły... gwarantujące zasady ustrojowe Rzeczypospolitej (m.in. wolną elekcję, przywileje szlacheckie, tolerancję religijną), do przestrzegania których musiał zobowiązać się nowo wybrany władca.
30. Syn Kazimierza Jagiellończyka, wielki książę litewski (od 1492), król Polski w latach 1501-1506.
31. Układ polityczny z 1515 r. między Jagiellonami (Zygmunt I Stary i Władysław II Jagiellończyk - król Czech i Węgier) a Habsburgami (cesarz Maksymilian I), otwierający drogę do wzajemnego dziedziczenia tronów austriackiej linii Habsburgów i czesko-węgierskiej Jagiellonów.
32. Mieli radykalne poglądy – m.in. odrzucali dogmat o Trójcy Świętej, a część spośród nich potępiała pańszczyznę, poddaństwo chłopów i służbę w wojsku. Byli nazywani również braćmi polskimi.
33. Władca Polski i Litwy w latach 1548-1572, ostatni męski przedstawiciel dynastii Jagiellonów – Zygmunt... .
34. Przywilej Aleksandra Jagiellończyka z 1501 r., gwarantujący senatowi prawo wypowiedzenia posłuszeństwa władcy, gdyby ten nie przestrzegał praw, co gwarantowało magnaterii faktyczne rządy w kraju.
35. Nazwa wyznania od nazwiska reformatora, na które w Rzeczypospolitej przechodziła szlachta i magnateria.
36. Miejsowość, w której w 1569 r. została zawarta unia między Kr. Polskim i W. Ks. Litewskim.
37. Konfederacja... w 1573 r., podczas której szlachta przyjęła akt ustanawiający pokój i tolerancję religijną w Rzeczypospolitej.
38. Książę Siedmiogrodu z rodu Batorych, w latach 1576-1586 władca Rzeczypospolitej.
39. Żona Zygmunta Starego, królowa Polski od 1518 r., z rodu książąt Mediolanu – Sforzów.
40. Nazwa wyznania od nazwiska reformatora, na które w Rzeczypospolitej przechodzili głównie mieszczenie, zwłaszcza niemieckojęzyczni.
41. Nazwa świątyni Kościoła prawosławnego.
42. Hetman wielki i kanclerz wielki korony, przywódca stronnictwa szlacheckiego, antyhabsburskiego, zwycięzca spod Buczyny (1588) – Jan... .

M a r o k o - A l g i e r i a - T u n e z j a

1. Posiadłość (enklawa) hiszpańska na terytorium Maroka, 20 km od wybrzeży Hiszpanii.
2. Miasto nad Oceanem Atlantyckim, stolica jednego z państw płn. Afryki.
3. Pierwsze słowo (po arabsku) hymnu państwowego Algierii.
4. Największe państwo w Afryce, ok. 7,5 razy większe od Polski. Od 1830 r. kolonia Francji, od 1848 r. uznawana za integralną część jej terytorium. Uzyskała niepodległość w 1962 r., po trwającym od 1954 r. krwawym konflikcie między Francją a Frontem Wyzwolenia Narodowego.
5. Największe po stolicy miasto w Algierii, liczące ponad 600 tys. mieszkańców, miejsce akcji powieści *Dżuma* Alberta Camusa.
6. Nazwa dwóch różnych walut: algierskiej i tunezyjskiej.
7. Państwo, z którym Tunezja i Algieria graniczy na wschodzie.

8. Największy ssak drapieżny Sahary, najmniejszy psowaty na świecie.
9. Arui grzywiasta, występująca na trudno dostępnych, skalistych terenach płn. Afryki.
10. Państwo w płn.-zach. Afryce, od 1881 r. protektorat Francji, w 1956 r. uzyskało niepodległość. Kręcono tu sceny do filmów: *Gwiezdne Wojny*, *Poszukiwacze zaginionej Arki*, *Żywoć Briana*, *Quo vadis*, *W pustyni i w puszczy*. W rzymskim amfiteatrze (z III w. n.e., w mieście Al-Dżamm /El Jem) trzecim pod względem wielkości, kręcono sceny do filmu "Gladiator" Ridleya Scotta.
11. Urodzony we francuskiej wówczas Algierii pisarz (1913-1960), laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1957) – Albert... .
12. Opływający Maroko/Afrykę od zachodu – Ocean
13. Największa pustynia w Afryce. Staś i Nel wędrowali przez tą pustynię.
14. Miasto położone kilkanaście kilometrów od starożytnej Kartaginy. Stolica państwa.
15. Zielona pięcioramienna gwiazda na fladze Maroka.
16. Łańcuch górski rozciągający się w płn.-zach. Afryce na terytorium Maroka, Algierii i Tunezji.
17. Morze oddzielające Europę od Afryki, nad którym leżą Maroko, Algieria i Tunezja.
18. Największe miasto Maroka, w styczniu 1943 r. spotkali się tam Roosevelt, Churchill i de Gaulle. Tytuł filmu z Humphreym Bogartem i Ingrid Bergman (Oscar 1942 r.).
19. Ruiny tego miasta znajdują się w pobliżu Tunisu, została zniszczona przez Rzymian w 146 p.n.e.
20. Cieśnina oddzielająca Hiszpanię od Maroka.
21. Port, w latach 1912-56 stanowił strefę międzynarodową. W 1905 r. cesarz Wilhelm II poparł w nim niezależność Maroka, co było powodem tzw. kryzysu marokańskiego, grożącego wybuchem wojny światowej. Amerykański pisarz Paul Bowles, autor m.in. powieści *Pod osłoną nieba*, spędził tam większość życia (1947-99).
22. Drapieżny ssak z rodziny kotowatych, saharyjski zamieszkujący płn. Afrykę, zagrożony wyginięciem.
23. Rogata, bardzo jadowita występuje m.in. w północnej Afryce.
24. Oficjalny urzędowy język m.in. w krajach płn. Afryki.
25. Leży nad Morzem Śródziemnym w płn.-zach. Afryce, mówi się o nim biała stolica.
26. Tradycyjna potrawa w krajach Maghrebu, w Algierii – „kasza”, podawana z warzywami i baraniną.
27. Rdzenna ludność, zamieszkująca płn.-zach. Afrykę, m.in. Kabylowie, Tuaregowie. Matka Edith Piaf – ikony francuskiej piosenki 2. poł XX w. - pochodziła z tego ludu.
28. Jeden z głównych odłamów islamu, wyznawany przez mieszkańców północnej Afryki.
29. Podbili w VII w. północno-zachodnią Afrykę, a następnie Półwysep Iberyjski.
30. Określenie stosowane w stosunku do regionu północno-zachodniej Afryki.
31. Państwo w płn.-zach. Afryce, w którym miało miejsce, stłumione przez Francuzów i Hiszpanów, powstanie Rifinów (1921-26), w 1956 uzyskało niepodległość.
32. Jedno z europejskich państw kolonialnych, mające w latach 1830-1962 kolonie w płn.-zach. Afryce.
33. Klimat, obok śródziemnomorskiego, charakterystyczny dla północnej Afryki.
34. Na fladze Tunezji i Algierii, obok gwiazdy.
35. Cieśnina oddzielająca Tunezję od Włoch.
36. Określenie protestów społecznych i konflikty zbrojne w krajach arabskich, w l. 2010-12 – Arabska... .
37. Państwo wyspiarskie należące do Unii Europejskiej, na południe od Włoch i na wschód od Tunezji.
38. Muzułmańska ludność Płw. Iberyjskiego, która po zwycięstwie rekonkwisty w 1492 r. przyjęła chrześcijaństwo. Wypędzeni po 1609 r. z Hiszpanii, osiedlili się w płn. Afryce.
39. Najważniejszy dla muzułmanów dziewiąty miesiąc w roku, czas postu, refleksji i modlitwy.
40. Najwyższy szczyt (4167 m n.p.m.) Północnej Afryki, kilkadziesiąt kilometrów na południe od Marrakeszu.
41. Ustrój państwa w Maroku – dziedziczna i konstytucyjna.